

UCHWAŁA

Dnia 29 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2025 r. zastrzeżenia dotyczącego odmowy udostępnienia dokumentów załączonych do wniosku Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej z dnia 13 maja 2025 r., sygn. akt [...], w sprawie o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w R. za czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 235 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

na podstawie art. 135 § 7 i 8 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze – dalej powoływanej jako: p.p.

uchwalił:

nie uwzględnić zastrzeżenia Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, co do możliwości udostępnienia X. Y. – prokuratorowi Prokuratury Okręgowej w R. oraz ustanowionym obrońcom, dokumentów załączonych do wniosku Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej z dnia 13 maja 2025 r., sygn. akt [...], o podjęcie uchwały w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w R. za czyn wymieniony we wniosku i zezwolić X. Y. – prokuratorowi Prokuratury Okręgowej w R. oraz ustanowionym obrońcom, na zapoznanie się z dokumentami dołączonymi do przedmiotowego wniosku w całości.

UZASADNIENIE

W dniu 15 maja 2025 r. do Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynął wniosek Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej z dnia 13 maja 2025 r., sygn. akt [...], w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w R. za czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 235 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (k. 2-19v). We wniosku tym, zostało zawarte zastrzeżenie, że akta sprawy przekazane wraz z wnioskiem nie mogą być udostępnione zarówno X. Y. – prokuratorowi Prokuratury Okręgowej w R., jak i ewentualnie ustanowionemu obrońcy, ze względu na dobro postępowania przygotowawczego. Naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej w uzasadnieniu wskazał na potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania przed przyszłym ewentualnym zniekształceniem dowodów. Zaznaczył, że nie można wykluczyć w niniejszej sprawie konieczności zweryfikowania ewentualnej wersji przebiegu zdarzenia przedstawionej przez prokuratora X. Y. zwłaszcza w drodze konfrontacji z przesłuchanymi prokuratorami z Prokuratury Okręgowej w R. Według wnioskującego, odmienna decyzja w tym zakresie, godziłaby w dobro prowadzonego śledztwa, nieposiadającego przymiotu jawności i mogłaby uniemożliwić w przyszłości uzupełniające zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów zgodnie z celem i zakresem wyznaczonym dla postępowania przygotowawczego.

W dniu 11 czerwca 2025 r. X. Y. – prokurator Prokuratury Okręgowej w R. zwrócił się z wnioskiem o nieuwzględnienie zastrzeżenia i zezwolenie zarówno Jemu, jak i ustanowionym obrońcom, wglądu do dokumentów, które zostały załączone do wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej z dnia 13 maja 2025 r. złożonego przez Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej (k. 28-31). Wskazał, że nieznajomość treści zgromadzonego materiału dowodowego znacząco utrudnia obecnie merytoryczne odniesienie się do treści podnoszonych wobec Niego zarzutów i dowodów, na których zostały one oparte, a tym samym ogranicza prawo do obrony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza przedstawionego Sądowi Najwyższemu materiału dowodowego nie pozwala bowiem na przyjęcie, iż jego udostępnienie zainteresowanemu X. Y. – prokuratorowi Prokuratury Okręgowej w R. bądź ustanowionym obrońcom, może niekorzystnie wpłynąć na dobro postępowania przygotowawczego.

Z art. 135 § 5 zdanie pierwsze p.p. jasno wynika, iż prokurator objęty postępowaniem o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej ma prawo wglądu do dokumentów, które zostały załączone do wniosku. Ustawodawca wprowadził tym samym domniemanie, iż wgląd prokuratora do powyższych materiałów nie wpłynie niekorzystnie na dalszy bieg postępowania karnego, a ograniczenie dostępności do wiedzy o podjętych w dotyczącej go sprawie ustaleniach, kończy się z chwilą złożenia wniosku w sądzie dyscyplinarnym, który jest właściwy do przeprowadzenia postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. W sytuacji jednak, gdy wnioskujący prokurator, kierując wniosek do sądu dyscyplinarnego, zastrzegł, że dokumenty załączone do wniosku lub ich część nie mogą być udostępnione z uwagi na dobro postępowania przygotowawczego, w przedmiocie zastrzeżenia rozstrzyga sąd dyscyplinarny, którego uchwała w tym zakresie jest ostateczna (por. art. 135 § 7 p.p.).

Treść wymienionego powyżej przepisu nie budzi wątpliwości co do tego, że zasadą jest prawo prokuratora, którego dotyczy wniosek o uchylenie immunitetu, wglądu do dokumentów załączonych do tego wniosku. Za wyjątek należy uznać sytuację, kiedy dokumenty te nie mogą zostać udostępnione prokuratorowi, przy czym przesłanką takiego stanu rzeczy jest dobro postępowania przygotowawczego. Oczywiste jest przy tym, że negatywna przesłanka udostępnienia akt postępowania przygotowawczego w postaci dobra tego postępowania, zawarta w art. 135 § 7 p.p., musi być interpretowana w sposób ścisły, co oznacza, że obowiązkiem wnioskującego prokuratora jest wykazanie, że zachodzi ona w sposób rzeczywisty, a więc istnieją konkretne okoliczności, które powodują, że prawidłowość przebiegu postępowania przygotowawczego może być naruszona lub zagrożona w wyniku uzyskania przez prokuratora, którego uchylenie immunitetu dotyczy, wiedzy o wykonanych w tym postępowaniu czynnościach procesowych oraz ich treści (zob.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2025 r., sygn. akt I ZI 13/25, LEX nr 3873584).

Należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 listopada 2007 r., sygn. akt K 39/07, LEX nr 319447, badając zgodność z Konstytucją RP ówczesnej treści przepisów art. 80 § 2f i 2g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, potwierdził, iż w toku postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej (tzw. postępowanie o uchylenie immunitetu), sędziemu objętemu wnioskiem, przysługuje prawo do obrony, a tym samym dostęp do materiałów przedstawionych przez wnioskodawcę. Zaznaczono przy tym, że w postępowaniu o uchylenie immunitetu sędziowskiego nie muszą towarzyszyć wszystkie gwarancje i instrumenty ochronne towarzyszące prawu do obrony i możliwe - a w niektórych wypadkach wręcz konieczne - jest wykluczenie dostępu do dowodów załączonych do wniosku. Należy mieć, jednakże w polu widzenia, iż takowa decyzja poważnie ogranicza przysługujące sędziemu prawo do obrony, wobec czego sąd dyscyplinarny winien stwierdzić, iż zapoznanie się z dokumentacją załączoną do wniosku przez zainteresowanego sędziego lub jego obrońcę stanowi realne zagrożenie dla prawidłowego biegu postępowania przygotowawczego. Przyjęty w wymienionym wyroku pogląd zachowuje swoją aktualność również w przypadku postępowań w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej dotyczących prokuratorów.

Należy również zauważyć, że prokurator jako organ postępowania przygotowawczego określa jego przedmiot, zakres i cel, a także wyznacza kierunek podejmowanych czynności procesowych. Rolą sądu dyscyplinarnego nie jest zatem samodzielne poszukiwanie argumentów przemawiających za złożonym zastrzeżeniem. Zastrzeżenie dokonane na podstawie art. 135 § 7 zdanie drugie p.p. winno zatem wskazywać skonkretyzowane i osadzone w rozpoznawanej sprawie przesłanki, które znajdują potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji i są związane z dobrem postępowania przygotowawczego w tej konkretnej sprawie. Tylko bowiem wykazanie istnienia rzeczywistego zagrożenia dobra postępowania przygotowawczego umożliwia przyjęcie, iż zastrzeżenie prokuratora nie ma arbitralnego charakteru.

Śledztwo prowadzone przez Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej o sygn. akt [...], dotyczy przekroczenia uprawnień służbowych przez funkcjonariusza publicznego oraz stosowania podstępnych zabiegów i skierowania bezpodstawnego postępowania karnego wobec innego prokuratora. W toku prowadzonego postępowania do chwili obecnej wykonano szereg czynności niezbędnych do wyjaśnienia okoliczności sprawy, które szczegółowo zostały wymienione w treści uzasadnienia wniosku i należy uznać, że w zasadniczej części materiał dowodowy w analizowanej sprawie został już zebrany oraz zabezpieczony.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uznał, iż brak jest okoliczności uzasadniających odmowę udostępnienia akt X. Y. – prokuratorowi Prokuratury Okręgowej w R. oraz ustanowionym obrońcom. W ocenie Sądu Najwyższego, Naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej składający wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w R. wraz z zastrzeżeniem odnośnie do udostępnienia załączonych materiałów postępowania przygotowawczego, nie wykazał istnienia konkretnego i realnego zagrożenia dla dobra przedmiotowego postępowania. Argumentacja w tym zakresie sprowadza się bowiem jedynie do powoływania hipotetycznych przypuszczeń ewentualnego zniekształcenia dowodów. Odmowa udostępnienia zgromadzonej dokumentacji z uwagi na ewentualną możliwość wpływu na bieg prowadzonego śledztwa, nie została dostatecznie uzasadniona i brak jest tym samym podstaw do uwzględnienia zastrzeżenia Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej.

Poza tym, prawo dostępu do akt jako zasada wynikająca z art. 135 § 7 p.p., jest jedną z podstawowych gwarancji procesowych, jakie prokurator posiada w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, której pozbawienie może nastąpić wyłącznie w drodze wyjątku, a więc w szczególnych okolicznościach.

Mając na uwadze, że takie okoliczności w niniejszym postępowaniu nie zachodzą, Sąd Najwyższy nie uwzględnił zastrzeżenia i zezwolił na udostępnienie w całości załączonych do wniosku dokumentów, a więc zarówno w zakresie części jawnej akt, jak i niejawnej.

[M. T.]

[r.g.]